

Název příspěvku

Jak měřit docházku a absentérství v českých školách (The Challenges of Measuring Attendance and Absenteeism in Czech Schools)

Klíčová slova v ČJ

Administrativní data, docházka, absentérství, záškoláctví, non-kognitivní indikátory

Klíčová slova v AJ

Administrative data, attendance, absenteeism, truancy, non-cognitive indicators

Cíle v ČJ

Význam účasti žáků na školním vyučování obecně uznáván. V některých zemích proto stoupá zájem o sledování docházky, resp. absencí jako důležitého non-kognitivního ukazatele kvality práce školy. Probíhá však diskuse o vhodnosti různých indikátorů pro monitorování docházky. Cílem práce je pro vzorek českých škol v typově různých lokalitách stanovit hodnoty možných indikátorů docházky a porovnat je s dostupnými zahraničními daty.

Teoretická východiska v ČJ

V některých vzdělávacích systémech (zejména v USA) v posledních letech stoupá zájem o non-kognitivní indikátory, jež charakterizují podmínky nebo výsledky práce škol a které by doplnily tradičnější ukazatele jako vzdělávací výsledky žáků. Docházka je velmi vhodným kandidátem na takový indikátor. U nás však nemáme prakticky žádné informace ani o středních hodnotách docházky/absence, ani o její variabilitě v různých skupinách žáků. Teprve v poslední době se objevily výzkumy dokládající souvislost mezi absentérstvím a rizikem předčasného odchodu ze vzdělání u středoškoláků (Hlad'o & Šlapalová, 2018), což je v souladu se zahraničními zjištěními (Birioukov, 2016; Kearney, 2008). Poznatky o docházce na nižších stupních vzdělávání však chybějí. Jedním z důvodů může být existence různých možností konstrukce indikátorů docházky, což také ztěžuje mezinárodní porovnání v této oblasti.

Metodologie v ČJ

Náš přístup se zaměřuje na administrativní mikrodata, tedy na data rutinně pořizovaná školami nikoli pro výzkumné, ale pro provozní účely. Jejich použití naráží na značné obtíže (v neposlední řadě dané etickými a legislativními omezeními), má však také řadu výhod. V neposlední řadě umožňuje sledovat nejen agregované hodnoty, ale analyzovat chování (docházku) až na úroveň jednotlivých žáků. Ve studii počítáme

několik indikátorů z dat o docházce v sedmi českých základních školách v typově různých lokalitách a podrobujeme je standardní explorativní analýze a srovnáváme je s dostupnými zahraničními zdroji.

Závěry v ČJ

Předběžná zjištění potvrzují malou vypovídací schopnost tradiční míry záškoláctví – neomluvených hodin. To je v souladu se zahraničními doporučeními sledovat především celkový počet zameškaných hodin nebo dnů. Ten je v Česku poměrně vysoký. Absenci je možné měřit také podílem žáků, jejichž absence překračují určitý limit, který by bylo vhodné pro naše podmínky stanovit. V rámci pokračování výzkumného projektu se jednak pokusíme rozšířit vzorek škol, jednak doplnit statistiky kvalitativními daty o typologii příčin vysokých absencí a přístupů jednotlivých škol k jejich řešení.

Souhrn příspěvku v AJ

Absenteeism is reported to be a major problem in Czech schools in excluded localities. Despite the importance of regular attendance, we lack information on both the average absenteeism rates and their variation between individual students, groups and schools in the Czech Republic. One reason of this might be the challenges that exist for choosing the optimal indicator(s) to measure attendance/absenteeism. Objectives of this paper: To assess the levels of several indicators of students' attendance in a sample of Czech schools and compare their properties. Methods: Literature review and explorative quantitative analysis of administrative micro-data. Expected results: An overview of different attendance indicators from international literature and their levels for different school systems will be provided. The indicators will be calculated and compared for a sample of seven Czech schools.

Bibliografie

- Birioukov, A. (2016). Beyond the excused/unexcused absence binary: classifying absenteeism through a voluntary/involuntary absence framework. *Educational Review*, 68(3), 340-357.
- Hlad'ø, P., & Šlapalová, K. (2018). Důvody žáků středních škol pro opakovaný přestup na jinou školu. Výzkumná zpráva pro Jihomoravský kraj. Brno: FF MU.
- Kearney, Ch. (2008). School absenteeism and school refusal behaviour in youth: A contemporary review. *Clinical Psychology Review*, 28, 451–471.